

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Պատգամը Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Սուրբ Ծննդեան Եւ Աստուածայայտնութեան Տօնի Առիթով

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ, Ձեզ եւ մեզ մեծ աւետիս»:

Միւրեւի՛ բարեպաշտ հաւատացեալներ, Սուրբ Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տօնի հրաշագարդ այս օրը մեր հոգու հայեացքները բերդեղեմեան աստղալոյսով ուղղուում են դէպի մտուրը, որտեղ Աստուծոյ Միածին Որդին ծնուեց եւ աշխարհ եկաւ մեր փրկութեան համար: Այսօր համախմբուած եկեղեցիներում՝ օրհնաբանում ենք նորածին Փրկչին, փառաւորում երկնաւոր Արքային՝ ասելով. «Փառք հրաշափառ ծննդեան քո, Տէր»:

Ի լրումն ժամանակի Քրիստոս մուտք գործեց աշխարհ: Փրկչի Սուրբ Ծնունդով մենք մեր հանդէպ աստուածային մեծագոյն սիրոյ եւ ինամքի խորհուրդն ենք տեսնում: Փրկչի ծննդեամբ Աստուած մարմին զգեցաւ, լինելով անսահման՝ կամաւորապէս յանձն առաւ սահմանաւորութիւնը, անչարչարելին խոնարհութեամբ ստանձնեց չարչարանքներն ու խաչելութիւնը, որպէսզի մարդիկ արժանանան փրկութեան շնորհին, դառնան Աստուծոյ որդեգիր զաւակները եւ ժառանգեն երկնքի արքայութիւնը: Աստուածորդին մարդացաւ, ապրեց ու գործեց մարդկանց մէջ՝ վկայելով՝ որ Աստուած իրենց երկնաւոր Հայրն է, ով մարդկութեան հանդէպ իր սէրը, ինամքն ու հոգատարութիւնը արտայայտում է աներեւակայելի գոհողութեամբ, ինչպէս հաւաստում է Յիսուսի սիրելի աշակերտ Յովհաննէսը. «Աստուած այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ իր միածին Որդուն տուեց, որպէսզի ով նրան հաւատում է, չկորչի, այլ ընդունի յաւիտենական կեանքը» (Յովհ. 16):

Միւրեւի՛նք, Աստուծոն հակառակ ընթացքները, սակայն, շարունակում են ալեկոծել մարդկութեան կեանքը, ծանրաբեռնել հոգսերով ու մտահոգութիւններով: Գիտական ու արհեստագիտական հսկայական առաջընթացով հանդերձ՝ մարդկութիւնը երբեք մտաւորապէս չէր կրկնապահուում: Երկխօսութիւնների մեր օրերում բազում մարդիկ դառնում են գոհ անհանդուրժողականութեան, կրօնական ատելութեան, ահաբեկչութեան, ենթարկում տարատեսակ բռնութիւնների: Յանուն խաղաղութեան պայքարի այս ժամանակներում բիրաւոր մարդիկ կեանքի գին են վճարում զենքի գործադրմանը եւ սպառազինութեան մրցավազքին: Հասարակութիւնների եւ ընտանիքների համար չարիք են դառնում թմրադեղերի տարածումը, ալքոհոլի չարաշահումը եւ այլ մոլուցքներ, որոնց տրուելով մարդիկ անկարող են դառնում սեփական կեանքը կազմակերպելու, իսկ ոմանք ծայրայեղ յուսահատութեան մէջ դիմում ինքնասպանութեան:

Աշխարհի խաղաղ ընթացքը խաթարող փորձութիւնները յուզում են նաեւ մեր երկրի ու աշխարհասփիռ ժողովրդի կեանքը:

Շարունակութիւնը էջ 3

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԵՐՃ ՍԵՂՐԱԿԵԱՆԻ ԱՄԱՆՈՐԻ ՊԱՏԳԱՄԸ

Նոր տարուան սեմին, գօտեպնդուած անցնող տասնրեկու ամիսներու ընթացքին իրականացած մեր դրական ձեռքբերումներով, մենք պատրաստ ենք շարունակելու ազգի, հայրենիքի ու մարդկութեան ծառայութեան նուիրուած մեր առաքելութիւնը, աշխարհատարած հայութեան համար գործունէութեան նոր ու արդիւնաւետ առիթներ ստեղծելու մտասուեռումով:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան համար, 2017-ը, փոխաբերական իմաստով թէ տառացիօրէն, խոստման տարի հանդիսացաւ, երբ մեր կազմակերպութիւնը հասնելով տարբեր համայնքներու կարիքներուն, միաժամանակ ընդարձակեց իր գործունէութեան դաշտը, իրականացնելով նոր նախաձեռնութիւններ, գործակցական առոյգ յարաբերութիւններ եւ արանցքային համագործակցութիւններ: Այդ բոլորը կը դրսեւորէին մեր ռազմավարական յստակ կողմնորոշումը, մշակութային, կրթական, մարդասիրական եւ ընկերային-տնտեսական զարգացման նպատակներով, հաւատարիմ Հ.Բ.Ը.Մ.ի հիմնական արժէքներուն եւ անոր հիմնադիրներու ոգիին:

Օգնութեան մեր ճիգերը գլխաւորաբար ուղղուած էին եւ պիտի շարունակեն կեդրոնացած մնալ սուրիահայ մեր ազգակիցներուն վրայ, որոնք երկրին մէջ ծաւալած զինեալ հակամարտութիւններու ստեղծած տագնապին իբր հետեւանք, այժմ կը փորձեն վերականգնել իրենց կեանքը: Մեր մարդասիրական օժանդակութիւններուն միջոցաւ, մանաւանդ բարոյական գորակցութեամբ, անցնող տարիներուն, յաջողեցանք քաջալերել ու կորով ներշնչել անոնց, կրթական, բժշկական, նիւթական աջակցութեան եւ անմիջական կարիքներու վերաբերեալ հետեւողական օգնութիւն տրամադրելով բազմաթիւ ընտանիքներու: Մինչ հաւաքաբար մեր ճիգերը ուղղուած էին արտակարգ իրավիճակներու մատնուած համայնքներու օգնութեան, մեր գործօն եւ աշխոյժ շրջանակները շարունակեցին իրենց մասնակցութեամբ եւ աշխատանքով օժանդակել մեր մնայուն ծրագիրներուն, ինչպէս կատարողական արուստներու բաժնի փայլուն նախաձեռնութիւններուն, մեր կրթական կառոյցներու բարեկարգումին եւ երիտասարդական մեր բազմապիսի յայտագիրներու յաջողութեան:

Անցնող տարին անկասկած յատկանշուեցաւ բոլոր համայնքներէն ներս Հ.Բ.Ը.Մ. ի շրջանակներու ցուցաբերած կազմակերպչական աչքառու գործունէութեամբ, «Խոստումը» ժապաւէնը հանրութեան լայն խաւերուն ծանօթացնելու եւ անոր շրջանառութիւնը յատկապէս ոչ-հայ շրջանակներէ ներս ընդարձակելու նպատակով: «Խոստումը», Հայկական

Շարունակութիւնը էջ 4

Էօգտեմիր. «Յարաբերութիւնները կարգաւորել փորձող Թուրքիան ու Գերմանիան կրնան կեղտոտ գործարք կնքել»

Գերմանիոյ կանաչներ կուսակցութեան համանախագահ, խորհրդարանի անդամ Ճեմ Էօգտեմիր մեկնաբանած է Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման առնչութեամբ երկու երկիրներու արտաքին գործոց նախարարներու յայտարարութիւնները:

Գերմանական «Տօչէ Վելլէ» պատկերասփիւռի կայանի թրքական ծառայութիւնը կը հաղորդէ, որ Էօգտեմիր բուն քննադատութեան ենթարկած է Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Զիլմար Կապրիէլի այն յայտարարութիւնը, որ եթէ Թուրքիան ազատ արձակէ այդ երկրին մէջ կալանաւորուած Գերմանիոյ քաղաքացի, լրագրող Տենիզ Եուճելը, ապա Գերմանիան դարձեալ կրնայ մտածել Թուրքիոյ զէնքի վաճառքի արգելքը ջնջելու մասին:

Կապրիէլ խօսած էր նաեւ Թուրքիոյ մէջ հրասայլեր արտադրող գործարան հիմնելու նախագիծի հաւանական իրագործման մասին:

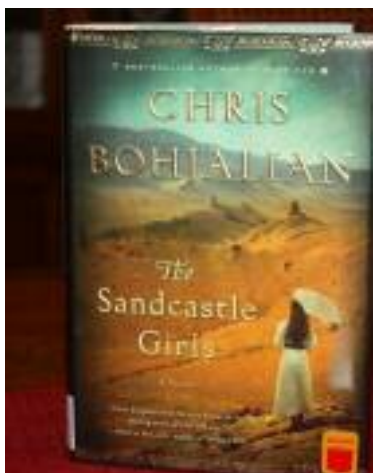
«Պատանդի դիմաց հրասայլ տալը պարզապէս անհեթեթութիւն է», ըսած է Էօգտեմիր՝ այդ ամէնը կոչելով «կեղտոտ գործարք»: Ըստ անոր, այնքան ատեն, որ Թուրքիոյ մէջ գոյութիւն ունի ազատ մամուլի ճնշում եւ այդ երկրին մէջ չէ վերցուած արտակարգ դրութիւնը յարաբերութիւններու բնականոնացման մասին խօսք չի կրնար ըլլալ:

Օփրա Ուինֆրի խորհուրդ կու տայ ընթերցել Հայոց Տեղասպանութեան մասին գիրքը

Ամերիկացի յայտնի հեռուստալրագրող եւ հաղորդավարուհի Օփրա Ուինֆրի Հայոց Տեղասպանութեան մասին գիրքը կը համարէ ընթերցանութեան համար պարտադիր:

Օփրա Ուինֆրիի պլոքը Երկուշաբթի յայտարարած է, որ New York Times-ի պետքսելըր հեղինակ Քրիս Պոհճալեանի Հայոց Տեղասպանութեան մասին վեպը՝ «Աւազէ ամրոցի աղջիկները» (The Sandcastle Girls), շաբաթուան պարտադիր ընթերցելու գիրք կը յայտնէ «Միվիլնէթ»-ը:

Յայտարարութիւնը առաջին անգամ տեղադրուած էր Oprah.com կայքին մէջ, որու խմբագիրները իրենց հետեւորներուն կը ներկայացնեն «ամենաթարմ գիրքերը, որոնցմէ անոնք ի վիճակի չեն կտրուելու»: Այս շաբաթ «Աւազէ ամրոցի աղջիկները»-ը կը գլխաւորէր այդ ցուցակը:

Իր 15-րդ՝ «Աւազէ ամրոցի աղջիկները» գիրքին մէջ Պոհճալեան մեզի կը տանի շատ իւրօրինակ ուղեւորութիւն մը: Պատմութեան կծիկը ընթերցողին կ'ուղեկցի 1915 թուականի Հալէպի, Սուրիոյ ճամբաներով՝ հասնելով մինչեւ 2012 թուական՝ Պրոնքսուիլ, Նիւ Եորքի ուշագրաւ սիրոյ պատմութիւն մը՝ համեմուած հեղինակի հայկական արմատներով, որու շնորհիւ ան հեղինակին խիստ անձնական վեպն է:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԱՍԵՂԾՈՒՄՆԵՐ ՆՈՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐ

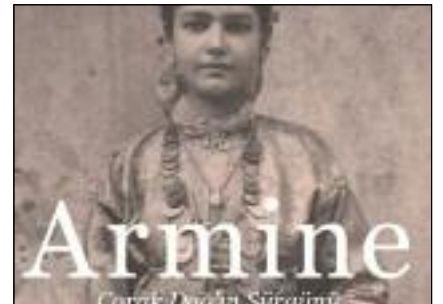
Օրեր առաջ, լրագրողներուն հետ իր հանդիպման ընթացքին Մշակոյթի Նախարար Արմէն Ամիրեան կը յայտնէ, թէ 2018 տարեշրջանին Հայաստանի տարածքին կը նախատեսուի ստեղծել նոր թանգարաններ: «Մենք կը համագործակցինք մշակութատր ներդրողներու հետ, որոնց յատկացուցած գումարներով յառաջիկային Երեւանի մէջ պիտի ստեղծուի լուսանկարչութեան թանգարան: Պիտի կազմակերպուի նաեւ աշխարհահռչակ լուսանկարիչ Արա Կիւլերի աշխատանքներու անհատական ցուցադրութիւն»:

Նախարար Ամիրեան նշեց նաեւ որ Երեւանի մէջ պիտի բացուի գորգիթանգարան, իսկ Հաղբատի մէջ՝ Սայեաթ-Նովայի թանգարան:

Թրքական «Հուրիէթ» Պարբերականը Անդրադարձած է Հայոց Տեղասպանութեան Նուիրուած «Արմինէ. Չարաք Լերան Աքսորը» Գիրքին

Թրքական «Հուրիէթ» պարբերականը անդրադարձած է վերջերս Պոլսոյ մէջ լոյս տեսած Մուրատ Աթաշի «Արմինէ. Չարաք Լերան Աքսորը» վեպին, որ կ'առնչուի Հայոց Տեղասպանութեան:

Գիրքին մէջ Աթաշը, հակառակելով թրքական պաշտօնական պատմագրութեան պաշտպանած գիծին, որուն համաձայն՝ թուրքերը մեղաւոր չեն հայերու հետ կատարուածին համար, ցոյց տուած է Հայոց Տեղասպանութեան գործին մէջ Օսմանեան կայսրութեան իշխանութիւններու մեղաւորութիւն:

Գիրքին հեղինակը պարբերականին տուած հարցազրոյցին ընթացքին նշած է, որ Հայոց Տեղասպանութեան թեմայի նկատմամբ հետաքրքրութիւնը իր մօտ յառաջացած է դեռ դպրոցական տարիներուն, երբ այս թեմայով ուսումնասիրութիւն մը գրած է պատժուած է ուսուցիչին կողմէ: Մուրատ Աթաշ յետագային Հայոց Տեղասպանութեան նիւթով այլալեզու աղբիւրներ ուսումնասիրելէն բացի, հանդիպած է թեմայի շուրջ գրուցած է նաեւ Տեղասպանութիւնը վերապրած շատ հայերու եւ անոնց ժառանգներու հետ:

Մուրատ Աթաշի «Արմինէ. Չարաք Լերան Աքսորը» վեպը գլխաւոր հերոսուհի Արմինէի եւ անոր ընտրեալ Ճիւանի սիրոյ պատմութեան միջոցով կը պատմէ ցեղասպանութեան հետեւանքով խեղուած ճակատագիրներու մասին:

Մերժ եւ Անժելա Թանքեաններու Նուիրատուութիւնը Աւելի Քան 400 Ընտանիքի Տօն Պարգեւած է

Մերժ եւ Անժելա Թանքեանները միացած են Հայաստանի մէջ կարիքաւոր ընտանիքներուն սննդամթերքով ապահովելու ծրագրին:

Անոնք արդէն երկրորդ տարին անընդմէջ «Օրբան»-ի՝ կարիքաւոր ընտանիքներուն ամանորեայ տօներուն ընդառաջ քաղցրաւենիքով եւ սնունդով լի տոպրակներ նուիրաբերած են:

Անոնց նուիրատուութեան շնորհիւ «Օրբան»-ի 215 շահառու ընտանիքներուն զուգահեռ մեծաքանակ պարէնամթերք ստացած են եւս 212 կարիքաւոր ընտանիք, որոնք ընտրուած են Գիւմրիէն, Վանաձորէն եւ հետաւոր գիւղերէն: Վերոյիշեալ 212 կարիքաւոր ընտանիքներու ընտրութեան եւ մթերքը բաժնելու գործին իրենց ներդրումը ունեցած են «Դասաւանդի ր, Հայաստան» եւ «Կանանց ռեսուրսային կենտրոն» կազմակերպութիւնները:

Այս նախաձեռնութիւնը նպատակ կը հետապնդէ թեթեւցել հոգերու տակ կրած որոշ կարիքաւոր մարդոց դրութիւնը եւ յոյսի ճրագ տալ անոնց՝ 2018 թուականի հանդէպ լաւատեսօրէն տրամադրուելու համար:

Շարունակում էջ 1-ին

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Պատգամը

Հայրենիքում մեր ժողովուրդը շրջափակման մեջ է անկայուն խաղաղության պայմաններում մաքառում է բարօրություն կերտելու և իր իրաւունքները պաշտպանելու համար՝ իր զուսկների կեանքի թանկ գնով ապահովելով մեր երկրի անվտանգությունը: Մեր ժողովրդի աննկուն կամքով ու նուիրումով արձանագրուած ձեռքբերումներով հանդերձ մեր երկրի առջեւ տակաւին ծառացած են գործազրկութեան, աղքատութեան խնդիրները, շարունակական ջանքեր են պահանջում ամրապնդելու վստահութիւնը վաղուայ օրուայ հանդէպ, հաւատը՝ արդարութեան նկատմամբ, յաղթահարելու ընկերային, տնտեսական և հայրենական ու ազգային կեանքում առկայ այլ մարտահրաւերները:

Միբելինէ՛ր, աղքատիկ մարում, նեղութիւնների մէջ ծնուեց մեր Տէրը, որպէսզի մենք նրան ապաւինութեամբ նեղութիւններն ու դժուարութիւնները յաղթահարենք: Մեծահարուստ մոզերից պատուուեց, որպէսզի ունեւորներն իրենց ունեցուածքը բարի ու աստուածահաճոյ գործերի ծառայեցնեն: Հովիւներից երկրպագուեց, որպէսզի բոլոր մարդիկ պարգաստութեամբ Տիրոջ առաջ խոնարհուեն և Նրա բերած շնորհներին արժանի դառնան: Քրիստոսի մարդեղութեամբ վկայուած Աստուծոյ մշտական հոգատարութիւնը մեր հանդէպ վայելում ենք, երբ մեր հաւատքը կեանք է ու գործ, երբ Փրկչի Սուրբ Ծնունդը չի դառնում միայն պատմութիւն ու յիշատակութիւն, միայն տօնախմբութիւն կամ խրախմանք, այլ՝ ապրում, ներշնչանք, մեծագոյն խորհուրդ: Այս ընկալումով Սուրբ Ծննդեան տօնակատարումը, մեր աղօթքներն ու հայցը շնորհների անսպաս աղբիւր են բացում մեր առջեւ, բերում բերկրանքը երկնաւորների հետ առ Աստուած փառաբանութեան, կեանքը լցնում աստուածային ներկայութեամբ, ընտանիքները՝ երկնային սիրով ու շնորհներով, աշխարհն ու մարդկութիւնը՝ հրեշտակների աւետած խաղաղութեամբ ու հաճութեամբ:

Միբելի բարեպաշտ հաւատացեալներ, Աստուծոյ երկնառաք պարգեւներով լեցուն այս օրը հայրապետիս մաղթանքն ու պատգամն է, որ Քրիստոսի ծննդեամբ սկսուած նոր արարչութեան մէջ լինենք մեղքերից թօթափուած նոր արարածներ: Մանուկ Յիսուսին ընդունելով մեր սրտերում՝ ամուր պահենք մեր հաւատքը, բարեպաշտ ընթացքը, որպէսզի միշտ կարողանանք վայելել Աստուծոյ հոգածութիւնն ու անսահման սէրը: Քրիստոսի պատուիրանների իմացութիւնն ու կատարումը, սրտի մաքրութիւնը, հոգու խոնարհութիւնը, եղբայրսիրութիւնն ու ողորմութիւնը այն կարեւոր ընձաններն են, որոնք այսօր Աստուած ուրախութեամբ պիտի ընդունի մոզերի բերած ոսկու, կնդրուկի և գնուոսի փոխարէն՝ որպէս հաճելի նուէրներ մանուկ Յիսուսին: Այս ոգով ու հաւատով է նաեւ, որ իրապէս օգտակարութիւն կը բերենք հայրենի մեր երկրին, կարիքի մէջ գտնուող մեր եղբայրներին ու քոյրերին, կը կարողանանք անվեհեր պաշտպանել հայրենիքի սահմանները, զօրացնել քրիստոսապաշտ մեր ժողովրդի միասնականութիւնն ու նպաստել ազգային մեր իղձերի իրականացմանը, մեր ժողովրդի արդար իրաւունքների յաղթանակին:

Այս մաղթանքով մեր ողջոյնն ենք յղում առաքելական մեր սուրբ եկեղեցու նուիրապետական աթոռների գահակալներին՝ ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսին, Երուսաղէմի հայոց պատրիարք Ամեն. Տ. Նուրհան արքեպիսկոպոս Մանուկեանին, Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքական տեղապահ Գերշ. Տ. Գարեգին արքեպիսկոպոս Պեքճեանին, մեր սուրբ եկեղեցու հոգեւոր դասին: Սուրբ Ծննդեան բերկրալի աւետիսով մեր ողջոյնն ենք բերում քոյր եկեղեցիների հոգեւոր պետերին: Հայրապետական օրհնութեամբ ողջունում ենք և մեր բարեմաղթանքներն ենք բերում սրբազան պատարագի արարողութեանը ներկայ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ տիար Սերժ Սարգսեանին՝ առաջին տիկնոջ հետ, ողջոյն ենք յղում Արցախի Հանրապետութեան նախագահ տիար Բակօ Սահակեանին, հայոց պետական աւագանուն, Հայաստանում հաւատարմագրուած դիւանագիտական առաքելութիւնների ներկայացուցիչներին: Հայրապետական մեր սէրը, օրհնութիւնն ու բարեմաղթանքները՝ համայն հաւատաւոր մեր ժողովրդին:

Աղօթում ենք առ մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս, որ իր հրաշափառ ծննդեան շնորհները սփռուեն ողջ աշխարհում, ժողովուրդներն ընթանան խաղաղութեան ու համերաշխութեան Սուրբ Ծննդեան հրեշտակաձայն պատգամի համաձայն, և անվրդով խաղաղութիւն տիրի մեր հայրենիքում, շինութիւն, բարօրութիւն՝ աշխարհասփիւռ ազգիս կեանքում: Թող մեր հայրենանուէր ու ազգանուէր գործերի բարի արդիւնքներով հզօրանայ մեր հայրենիքը, պայծառ մնայ մեր սուրբ եկեղեցին, և մենք արժանի լինենք Տիրոջ կողմից մեզ տրուած փրկութեան ու յաւիտենական կեանքի պարգեւին՝ այսօր և միշտ և յաւիտեանս. ամէն:

Քրիստոս ծնաւ և յայտնեցաւ,
Ձեզ և մեզ մեծ աւետիս:

Թրքական Get Contact յաւելուածը հազարաւոր հայերու անձնական տուեալները գտնելու պատճառ կ'ըլլայ

Android և iOS համակարգերուն մէջ առկայ GetContact յաւելուածը, որ ցոյց կու տայ, թէ մարդիկ ինչ անուններով արձանագրուած են ուրիշներու հաղորդակցման ցանկերուն մէջ, մեծ

հետաքրքրութիւն յառաջացուցած է վերջին օրերուն: Panorama.am-ը դիմած է Տեղեկատուական անվտանգութեան մասնագէտ Մամուլ Մարտիրոսեանին՝ ճշդելու համար, թէ որքանո՞վ անվտանգ է այս յաւելուածը:

Մարտիրոսեան նշած է, որ յաւելուածը հասանելի կը դարձնէ ո՛չ միայն արձանագրուողը, այլև անոր ընկերներուն հետաձայնի թիւերը:

«Խնդիրը այն է, որ փաստացի՝ դուք, տեղադրելով այդ յաւելուածը, ուրիշներու անձնական տուեալները կը տարածէք: Բացասականը այդ է, իսկ դրականը այն է, որ մարդիկ կ'իմանան՝ իրենց ով կը գանգ, երբ այդ համարը չկայ: Բայց միշտ չէ, որ կարելի է այդ գրածէն որեւէ բան հասկնալ, որովհետեւ մարդիկ պարզ է, չէ՞, որուն թիւը տարբեր տեսակ անուններով կամ ածականներով կ'արձանագրեն», - ըսած է ան:

Մարտիրոսեան նշած է, որ կայ նաեւ խնդիր մը, որ այս ծրագիրը թրքական է, և բնականաբար միշտ կասկած կ'առաջանայ, որ ան կրնայ յատուկ ծառայութիւններու հետ կապ ունենալ ու այդ տուեալները փոխանցել թրքական յատուկ ծառայութիւններուն, բան մը, սակայն, գուտ վարկած է, յստակ կասկած չկայ:

Տեղեկատուական անվտանգութեան մասնագէտը նշած է, թէ մարդիկ պետք է հասկնան, որ արձանագրուելով այստեղ՝ իրենք կը վնասեն ուրիշներուն, այսինքն՝ հասանելի կը դարձնեն ուրիշներու հեռախօսի թիւերը, որ օրէնքով արգիւտուած է: Այսինքն՝ այդ յաւելուածին մէջ արձանագրուած ըլլալը պարտադիր չէ, որպէսզի ոեւէ մէկուն թիւը հասանելի դառնայ:

«Եթէ ես ունիմ 2000 հեռախօսի թիւ, պարզ է՝ կ'եսն շատը չարձանագրուած մարդիկ են, այսինքն՝ ուրիշի հասցեագիրքէն տուեալները կը յայտնուին: Ուեւէ մէկը պաշտպանուած չէ: Բաւական է՝ հետաքրքրասէր ընկեր մը ունենաք, ձեր տուեալները հասանելի կը դառնայ», - ըսած է ան: Մարտիրոսեան ընդգծած է, թէ Facebook-ի մէջ տեղադրուող նկարներուն մէջ ալ կ'երեւի, որ մարդիկ առնուազն 7-8 տարբերակով արդէն ներկայացուած են այս ծրագիրին մէջ:

Անդրադառնալով այն հարցին, թէ կա՞յ արդեօք այս յաւելուածէն հառախօսի թիւերը ջնջելու տարբերակ, տեղեկատուական անվտանգութեան մասնագէտը պատասխանած է, որ թէեւ կայքին վրայ կայ տարբերակ, բայց անձը իր թիւը չի կրնար ջնջել, կրնայ յաւելուածը հանել: Յաւելուածի տէրերը, սակայն, այդ տուեալները իրենց քովէն չեն հեռացնել: Լուծման որեւէ տարբերակ Մամուլ Մարտիրոսեան դժուարացած է նշել:

«Անյոյս է, ես չեմ կարծեր՝ այստեղ լուծում կայ, չեն իյնար թրքական այս ծրագրի ետեւէն, սա՛ մէկ, երկրորդն ալ՝ միայն այս ծրագիրը չէ, նման ծրագիրներ շատ կան», - ըսած է ան:

**Ք ա ջ ա լ եր ե ց է ք հ ա յ
մ ա մ ու լ ր**

Հրեայ Ուսանողներու Համաշխարհային Միութիւնը Ճանչցաւ Հայոց Ցեղասպանութիւնը

Հրեայ ուսանողներու համաշխարհային միութիւնը (WUJS) Բարայէլի մէջ գումարած իր 44րդ Համաշխարհային համագումարի ընթացքին պաշտօնապէս ճանչցաւ Հայոց Ցեղասպանութիւնը:

Աւստրալիոյ Հայ Դատի յանձնախումբը կը յայտնէ, որ համագումարին գլխաւոր զեկուցողներէն մէկը, որ նաեւ աջակցած է բանաձեւին, հրեական ծագումով աւստրալիացի փաստաբան Արիէլ Չոհարն էր:

Աւստրալիոյ Հայ Դատի յանձնախումբի գործադիր տնօրէն Հայկ Գայսերեան շնորհակալութիւն յայտնած է WUJS-ին՝ մարդու իրաւունքներուն վերաբերեալ այս կարեւոր յայտարարութեան համար:

«Մենք շնորհակալութիւն կը յայտնենք Արիէլ Չոհարին եւ Հրեայ ուսանողներու համաշխարհային միութեան մէջ անոր գործընկերներուն՝ այս բանաձեւի ընդունման համար, որ ոչ միայն Օսմանեան Թուրքիոյ հայերու, յոյներու եւ ասորիներու դէմ իրագործուած ցեղասպանութիւնը կը ճանչնայ, այլեւ կը դատապարտէ եւ կը մերժէ՝ Ցեղասպանութեան պատմական իրողութեան ժխտման, խեղաթիւրման կամ անտեսման բոլոր փորձերը», յայտարարած է Գայսերեան:

Ուսանողական այս կազմակերպութեան կողմէ Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչումը, ըստ Գայսերեանի, Բարայէլի կառավարութեան եւ Աւստրալիոյ նման այլ երկիրներու ուղղուած հզօր պատգամ մըն է, թէ անկախ հանգամանքներէն, մարդու իրաւունքները պէտք չէ՛ բանակցութիւններու առարկայ դառնան յանուն դիւանագիտական շահերու:

2017-ին՝ Հայաստանէն արտահանուող առաջին անգամ գերազանցած է \$2 միլիարդ

Հայաստան նախորդ տարուան 11 ամիսներուն տնտեսական աննախադէպ ցուցանիշներ արձանագրած է: Յունուարէն Նոյեմբեր ամիսներուն, արտածման ծաւալները Հայաստանի անկախութեան ժամանակաշրջանին առաջին անգամ ըլլալով գերազանցած են 2 միլիարդ տոլարը:

Տնտեսական զարգացման եւ ներդրումներու նախարարի տեղակալ Տիգրան Խաչատրեան յայտնեց, որ նման ցուցանիշը սպասելի էր եւ արդիւնք էր կառավարութեան արտածման ուղղուած հետեւողական քաղաքականութեան:

«Ապրանքներու արտահանումը առաջին անգամ հատած է 2 միլիարդ սահմանը: Նման ցուցանիշ, անշուշտ, սպասելի էր, քանի որ, հանդիսանալով տնտեսութեան շարժիչ ուժերէն մէկը, արտահանումը ողջ տարուան ընթացքին արձանագրած էր կայուն աճի միտում», - ըսաւ փոխնախարարը:

Ըստ անոր տնտեսական աշխուժութեան 7.3 տոկոս աճը ամէնէն բարձրն է վերջին հինգ տարիներուն ընթացքին:

Շարունակուած էջ 1-էն

ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԵՐՃ ՍԵՂՐԱԿԵԱՆԻ ԱՍԱՆՈՐԻ ՊԱՏԳԱՍԸ

Ցեղասպանութեան դաժան իրականութիւնը պատկերացնող առաջին երկարամեթրած ժապաւենն էր, որ պատրաստուած էր Հովիվուտի մէջ, մրցանակակիր բեմադրիչի մը կողմէ եւ հանրածանօթ աստղերու մասնակցութեամբ: Լայն շրջանառութեամբ, նաեւ յատկապէս Հ.Բ.Ը.Մ.ի ջանքերով՝ Միացեալ Նահանգներու տարածքին բոլոր դպրոցներէն եւ հանրային գրադարաններէն ներս, ժապաւենին կից, ցեղասպանութիւնները կանխարգիլելու միտող կրթական յատուկ ծրագիրներու տարածումով, «Մոստումը» ոչ-Հայ լայն շրջանակները ծանօթացուց հայ ժողովուրդի պատմութեան եւ անոր աննկուն ոգիին:

Գիտակից ընկերային ցանցերու, հաղորդմիջոցներու եւ ճարտարագիտական նորարարութիւններու կարեւորութեան ու դերին, Հ.Բ.Ը.Մ.ը կը շարունակէ պատրաստել եւ տարածել համապատասխան միջոցներ եւ նիւթեր, որոնք քայլ կը պահեն ընթացիկ կենցաղային պայմաններուն եւ հետաքրքրութիւններուն հետ: Հայկական Հեռավար Դասարաններուն եւ տարբեր շրջանակներու կարիքներուն պատշաճեցում աւոր բազմալեզու ծրագիրներուն միջոցաւ, աշխարհի ամենահեռուոր շրջաններուն մէջ, մինչեւ Նիւ Ջիլընտ, մարդիկ կը ծանօթանան հայ լեզուին, պատմութեան եւ մշակոյթին: Համացանցային կարճ հարցազրոյցներու մեր «Առցանց Ջրոյց» շարքը, կ'ընդգրկէ պատմական եւ մշակութային տարբեր նիւթեր, որոնց շարքին մանրանկարչութենէն մինչեւ դարասկիզբին հայ կանանց դերին անդրադարձող տեղեկութիւններ: Մեր գործակցութեամբ տարբեր ծրագիրներ, ինչպէս ԱՆԻ համացանցային Անգլերէն խօսակցական ծրագիրը, անհատական սերտ կապեր կը ստեղծեն սփիւռքի եւ հայաստանի միջեւ:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան գործունէութիւններու լայն ծիրին եւ հաստիքեան լաւագոյն դրսեւորումը, անկասկած անոր գործակցական նոր յարաբերութիւնները, նաեւ ծաւալուն ծրագիրներու ուղղութեամբ, միջազգային կառոյցներու աջակցութիւնը ապահովող նախաձեռնութիւններն են, որոնք նոր որակ կ'ապահովեն մեր գործունէութեան, ընդարձակելով անոր ազդեցութեան գոտիները, հասնելու համար հայութեան լայն շրջանակներուն ու անոնցմէ անդին:

Մենք շարունակաբար կը գործակցինք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին, Երոպայի Միութեան, Հ.Հ. Կրթութեան եւ Գիտութեան Նախարարութեան, Պաշտպանութեան Նախարարութեան եւ յարակից ոչ-կառավարական բազմաթիւ կազմակերպութիւններու հետ: Մեր շրջանակները եւ մասնաճիւղերը գործակցաբար ծրագիրներ իրականացուցած են Սմիթսոնիըն Հիմնարկին, Եւրասիական համագործակցական Հիմնադրամին եւ Պէրյուրի Ամերիկեան Համալսարանի Իսաւ Ֆարէս Հանրային Քաղաքականութեան եւ Միջազգային Յարաբերութիւններու Կեդրոնին հետ:

Բազմաթիւ նոր հեռանկարներ կը սպասեն մեզի յառաջիկայ 2018 տարուան ընթացքին, որոնցմէ յատկանշական է Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթըն Թանգարանի հետ գործակցաբար իրականացուող հայ մշակոյթի նուիրում «Հայաստան» խորագրով տպաւորիչ ցուցահանդէսը: Այս յարաբերութիւնները անհրաժեշտ են մեր պատմութիւնը եւ մշակոյթը կենսունակ եւ ժամանակակից պահելու համար:

Հ.Բ.Ը.Մ.ը նշանակելի դեր կատարեց Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան կողքին, հանգամանօրէն նշելով Մ.Ա.Կ.ի կողմէ Ցեղասպանութիւններու Ոգեկոչումի Միջազգային Օրը, Դեկտեմբեր 9-ին, նուիրում ցեղասպանութիւններու իրազեկութեան, մարդկային իրաւանց եւ տարագիրներու աջակցութեան: Այս առիթով, երեք ցամաքամասերու վրայ կազմակերպուած համագումարներով, Հ.Բ.Ը.Մ.ը կրկին անգամ հանրութեան ուշադրութեան ներկայացուց Հայկական Ցեղասպանութիւնը, կեդրոնանալով կանխարգելիչ միջոցառումներու եւ լուծումներու վրայ, որոնք կ'ընդգրկեն համաշխարհային շրջանակները: Մեծապէս կարեւոր է որ մեր համայնքները նման քննարկումներ կազմակերպեն, յարգելու համար մեր նախնիներու յիշատակը եւ իրենց գործօն մասնակցութիւնը բերելու կանխարգիլումի եւ դաստիարակչական տարբեր միջոցառումներու:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը երախտապարտ է իր նուիրեալ աշխատակազմին, մեր շրջանակներու եւ մասնաճիւղերու հազարաւոր սիրայօժար աշխատողներուն եւ մեր բարերարներուն, նուիրատուներուն, ինչպէս նաեւ համակիրներուն, իրենց լիաբուն առատաձեռնութեան համար: Ես խորապէս զգացուած եմ, ի դէմ անոնց ցուցաբերած նուիրումին եւ յանձնառութեան, մեր ազգանուէր վսեմ կազմակերպութեան խոստումի իրականացման համար:

Տարիներ առաջ, ես կոչ ուղղած էի Հ.Բ.Ը.Մ.ի աշխարհատարած ընտանիքին, ընդարձակելու իրենց մտահորիզոնը տեղական համայնքներէն անդին, որդեգրելով ծրագիրներ եւ նախաձեռնութիւններ, որոնք կը նպաստեն ընդհանուր հայութեան: Միաժամանակ, մղելով զիրենք ծրագրելու եւ գործելու որպէս ընդհանրական մտահոգութիւններով առաջնորդող հայ անհատներ, ապահովելու համար մեր ժողովուրդի բարգաւաճ ապագան: Շնորհակալ եմ, որ ձեզմէ շատեր ընդառաջած են իմ հրաւերին: Համոզուած եմ, որ եթէ շարունակենք գործել նոյն ոգիով եւ ուղղութեամբ, պիտի կարենանք զօրացնել մեր համընդհանուր ազգի միութիւնը:

Խաղաղ, առողջ եւ բարեբեր Նոր Տարի կը մաղթեմ բոլորիդ:

Հայկական Բանակի 65 Տոկոսը Կը Կազմեն Պայմանագրային Ձինճառայողները.

Մովսէս Յակոբեան

Հայկական բանակի 65 տոկոսը կը կազմեն պայմանագրային զինճառայողները եւ միայն 35 տոկոսը պարտադիր ժամկետային ճառայութիւն իրականացնելու համար զօրակոչուած զինուորներն են: Կեդրոնական զինուորական հաւաքակայանին մէջ լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին այս մասին յայտնած է ՀՀ զինուած ուժերու գլխաւոր շտապի պետ Մովսէս Յակոբեան:

Ան վստահեցուցած է, որ հայկական բանակի համալրուածութեան մակարդակը բաւական բարձր է ինչպէս մարտական հերթապահութիւն կրող ստորաբաժանումներու մէջ, այնպէս ալ պահեստային զօրամասերու մէջ, որոնք կը կոչուին մշտական պատրաստութեան զօրամասեր, համալրուածութեան տոկոսը բաւական բարձր է: «Մենք 12 տարի անընդհատ ունինք զօրակոչի նուազում: Սա վերջին տարին է, որ մենք նման նուազում պիտի ունենանք: Եւ մենք այս տարիներու ընթացքին գիտէինք, որ սա տեղի պիտի ունենայ, ատոր համար զուգահեռաբար բանակը կը համալրենք պայմանագրային զինճառայողներով: Սա որեւէ մէկ ատեն չէ անդրադարձած բանակի մարտունակութեան վրայ: Մենք ծրագիրը այնպէս կը կատարենք, որպէսզի բանակի մարտունակութեան վրայ զօրակոչի նուազումը չանդրադառնայ», - ըստ «Արմէնփրէս»-ի նշած է ՀՀ ՁՈՒ գլխաւոր շտապի պետը:

Անդրադառնալով Պաշտպանութեան նախարարութեան «Ես եմ» ծրագիրին Մովսէս Յակոբեան յայտնած է՝ առ այժմ այս ծրագիրով զինուորական ճառայութեան անցնելու համար դիմած է 120 հոգի:

«Դեկտեմբեր 30-ի դրութեամբ «Ես եմ» ծրագիրով ճառայութեան անցնելու համար 120 մարդ արդէն դիմած է մեզի», - ըսած է ան:

Այս ծրագիրով զինուորական ճառայութիւն անցնող բոլոր զինճառայողները պիտի ծառայեն նոյն զօրամասին, նոյն ստորաբաժանման կազմին մէջ: Ծառայութեան վայրը պաշտպանութեան նախարարութեան կողմէ պիտի յայտարարուի յառաջիկային:

«Անոնք վիճակահանութեան պիտի չմասնակցին, պիտի ծառայեն նոյն զօրամասին մէջ, որովհետեւ անոնց ճառայութիւնը պիտի տարբերի միւս զինճառայողներու ճառայութենէն: Այս պահուն ճառայութեան վայրի մասին ոչինչ կրնամ ըսել, մենք ատիկա յառաջիկային պիտի յայտարարենք, սակայն կրնամ ըսել, որ ան պիտի ըլլայ սահմանապահ զօրամաս», - նշած է Յակոբեան:

Յունուար 8-ին Հայաստանի մէջ մեկնարկած է ձմեռնային զօրակոչը:

ԴԱԻԹ ԲԱԲԱՅԵԱՆ. «ԳՈՐԾ ՈՒՆԻՆՔ ԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ»

Պաշտօնական Ստեփանակերտը ահաբեկչական որակեց Ազրբայէճանի գործողութիւնները: «Արմէնփրէս»-ի հետ զրոյցի մը ընթացքին Արցախի նախագահի մամլոյ քարտուղար Դաւիթ Բաբայեան անդրադարձաւ թշնամիի կրակոցէն հայ զինուորի մը նահատակութեան: «Յանձին Ազրբայէճանի՝ գործ ունինք ահաբեկչական պետութեան հետ: Մենք գործ ունինք ստոր հակառակորդի մը հետ: Ամանորեան օրերուն զինադադարի դրութեան խախտումը, որ որեւէ ձեռով ազդեցութիւն չունի ռազմաքաղաքական հաւասարակշռութեան վրայ, իրավիճակը չի փոխեր յօգուտ Ազրբայէճանի: Ասիկա պարզապէս ստորնութիւն է, ահաբեկչութիւն, անմարդկային վերաբերմունք: Ահա այսպիսի անբնական թշնամիի մը հետ գործ ունինք», ըսաւ ան: Դաւիթ Բաբայեան յիշեցուց, որ պաշտօնական Ստեփանակերտը, իբրեւ կայունութեան, խաղաղութեան միջոց, դեռ 10 տարի առաջ առաջարկած էր յատկապէս միջազգային, ազգային, կրօնական տօնական օրերուն զինադադարի դրութիւնը չխախտել: Նշենք, որ Արցախի պաշտպանութեան բանակի հիւսիսարեւելեան ուղղութեամբ տեղակայուած զօրամասերէն մէկուն պահպանութեան տեղամասին մէջ 7 յունուարին, հակառակորդին կողմէ արձակուած կրակոցէն մահացու վիրաւորում ստացած էր զինուոր, 1998-ի ծնունդ Վաչէ Զիլինգարեանը: Արցախի Հանրապետութեան պաշտպանութեան նախարարութիւնը կը կիսէ կորստեան ծանր վիշտը եւ իր զօրակցութիւնը կը յայտնէ զոհուած զինուորի ընտանիքի անդամներուն, հարազատներուն եւ ճառայակիցներուն:

«ՀԱՅ-ԹՐԹԱԿԱՆ ՄԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ ՊԱՏ ՊԻՏԻ ԶԿԱՌՈՒՑՈՒԻ» Կ'ԸՍԷ ՍՈՅԼՈՒ

Թուրքիոյ ներքին գործոց նախարար Մուլէյման Մոյլու յայտարարած է, որ Հայաստանի հետ պետական սահմանին վրայ առայժմ պատ պիտի չկառուցուի, սակայն, անվտանգութեան նկատառումներով սահմանային գօտիին մէջ պիտի տեղադրուին ելեկտրական նոր սարքաւորումներ: Այս մասին կը հաղորդէ «Անատուր» լրատու գործակալութիւնը:

«Կը կարծեմ՝ 1-2 ամսուան ընթացքին Արտահանի մէջ այդպիսի միջոցառումներ պիտի որդեգրենք: Այս պահու դրութեամբ այնտեղ պատ չենք կառուցեր, այդ հատուածին վրայ միայն ելեկտրական նոր համակարգեր պիտի տեղադրուին», ըսած է Մոյլու:

Ըստ թուրք նախարարին, Թուրքիան նոյն ձեռով կը պատրաստուի ուժեղացնել անվտանգութեան միջոցառումները Վրաստանի հետ սահմանին վրայ: Թուրք-վրացական սահմանին վրայ եւս պատի կառուցում չ'ակնկալուի:

Խօսելով Իրանի հետ սահմանին վրայ կառուցուող պատին մասին՝ Մոյլու յայտնած է, թէ աշխատանքներուն գրեթէ կէսը արդէն աւարտած է: Ըստ նախատեսութեանց, պատին երկարութիւնը 144 քիլոմէթր պիտի ըլլայ:

Նշենք, որ Թուրքիա անցեալ տարի աւարտած է Սուրիոյ հետ սահմանի՝ շաղախէ պատին կառուցումը:

ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ ՊԵՏՔ Է ՊԱՀՊԱՆՈՒԻ ՀԱՅԲԵՆԻՔԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐԵԱՄԲ ԶԵՌՔ ԲԵՐՈՒԱԾԸ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՃՇՄԱՐԻՏ ՊԱՏՄԱԲԱՆՆ ՈՒ ՄԵԿՆԱԲԱՆԸ

2018 տարին պիտի նշէ Հայ Եկեղեցոյ կարկառուն դէմքերէն՝ Պոլսոյ Պատրիարք, աստուածաբան, պատմագէտ, կանոնագէտ, ուսուցչապետ եւ ներհուն մտաւորական Մաղաքիա Արքեպիսկոպոս Օրմանեանի վախճանման 100-ամեակը, որ պատահեցաւ Պոլսոյ իր ծննդավայրին մէջ 1918 թուի Նոյեմբեր 19-ին:

Օրմանեան Պատրիարքի կեանքը Հայաստանեայց Եկեղեցոյ անցեալ դարու պատմութեան մէջ ինքնին դպրոց մը կը կազմէ, յատկանշուած նախ իր հռովմէադաւանութենէ վերադարձով դէպի Հայաստանեայց Եկեղեցի, եւ ապա անոր նկատմամբ իր անզուգական եւ մնայուն ջատագովական գրականութեամբ: Օրմանեան իր վերադարձը կորակէ այսպէս. «Հռովմէադաւանութենէ հեռանալու միտքը իմ վրայ ոչ կիրքի մը վայրկեանական որոշում եւ ոչ շահադիտական կեղծիք մըն էր, այլ երկար ատեն խորհուած եւ կշռուած, եւ խոհական քայլերով յառաջացած գործ մը եղած է»: Օրմանեան Մաղաքիա Վարդապետ գլուխն անցած 45 այր մարդոց եւ 30 տիկիններու խումբին, 1879 թուի Գիւտ Խաչի Կիրակի օր «մեծահանդէս տօնախմբութեամբ» վերադարձաւ Մայր Եկեղեցի Ներսէս Վարժապետեան Պատրիարքի արտօնութեամբ, որուն ձեռքով ստացաւ նոյն օրն իսկ ծայրագոյն վարդապետի տասը աստիճանները:

Նախկին գործերը

Առհասարակ հակուած ենք Օրմանեանի իր Մայրենի Եկեղեցի դարձէն ետք պատրաստած մեծարժէք հատորներու մասին միայն խօսելու, առանց յիշատակելու իր առաջին վեց գործերը, որոնք ջատագովականներն էին հակահատուկեան պայքարին, ուր ան պաշտպանեց արեւելեան կաթոլիկ եկեղեցիներու ներքին անկախութեան հարցը: 1870-1873 տարիներուն Օրմանեան հրատարակեց լատիներէն լեզուով երկու գիրքեր՝ «Արեւելեան Կաթողիկէ Հայք» եւ «Հայեր եւ Պապութիւն» տետրակները, առաջինը Պոլիս, եւ երկրորդը՝ Հռոմ: 1872 թուին ան գրեց նաեւ ֆրանսերէն լեզուով «Քաղաքային իրաւունք եւ կրօնական ազատութիւն Կաթողիկէայց», «Հայկական հարցը», «Թուրք ի վերայ Հայկական հարցի» եւ վերջապէս 307 էջոց ծաւալուն «Վաստիկան եւ Հայք» հատորը 1873 թուականին:

«Ազգապատում» Ա., Բ. եւ Գ. հատորներ

Հայաստանեայց Մայր Եկեղեցի վերադարձէն ետք, Օրմանեան Պատրիարքի մեծարժէք «Ազգապատում» աշխատասիրութիւնը, երեք մեծադիր հատորներով, կը ներկայացնէ, ինչպէս կը գրէ հեղինակը, «Հայ Եկեղեցոյ անցքերը սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը, յարակից ազգային պարագաներով պատմուած»: Առաջին երկու հատորները ինք ի լոյս ընծայեց Պոլսոյ մէջ 1912-1913 թուականներուն, իսկ երրորդը յետ մահու իր անդրանիկ Արմաշական սանը՝ Տ. Բարգէն Եպսկ. Կիլիկերեան 1927-ին Երուսաղէմի մէջ, որուն յանձնարարած էր կատարել: Օրմանեանի գնահատումով՝ «Ազգապատումը կրնայ իւր տեսակին մէջ նշանաւոր երկասիրութիւն մը ըսուի, զի աշխարհաբար լեզուով, կատարեալ ընդարձակութեամբ, քննադատական ոճով, ժամանակագրական ճշդութեամբ, եւ անճշդութեանց ուղղութեամբ հաւասար ուրիշ գործ մը տակաւին հրատարակուած չէ»:

Յիրաւի Օրմանեան Պատրիարքի կոթողական այս գործը աննախընթաց եւ մնայուն շարայարեալ պատմութիւնն է Հայ Եկեղեցոյ եւ Հայ Ազգին Յիսուս Քրիստոսէն սկսեալ մինչեւ իր օրերը, ամփոփելով դէպքերը Մայր Աթոռոյ Գահակալ Կաթողիկոսներու անուններու ներքեւ: Հեղինակին նպատակը եղած է Հայ Եկեղեցոյ իսկութիւնը ճշդութեամբ ցոյցնել, հայադաւան ուղղափառ եկեղեցին իր էութեամբը ներկայացնել իրենց պարզութեանը մէջ՝ հիմնուելով բոլոր հայ մատենագիրներու տեղեկութեանց վրայ, առանց բացառութեան: Օրմանեան իր այս անփոխարինելի գործը ձօնած է հայերէն տպագրութեան 400-ամեակին եւ հայ դպրութեան 1500-ամեակին, որոնք նոյն տարին կը յիշատակուէին Հայրապետական յատուկ Կոնդակով:

Անտարակոյս համայնագիտարան մը կը ներկայացնեն երբեակ հատորները, որոնք կը կնքեն հոգեւոր եւ քաղաքական մեր անցեալի վաւերական պատմութիւնը, յանձնելով զայն զալիք սերունդներուն: Տողերս գրողը իր հիացումին ապացոյցը տուաւ «Ազգապատում»ը շարունակելով որպէս պարտք եւ երախտիք հանդէպ իր Մայր Եկեղեցիին եւ մեծանուն երախտաւորին Մաղաքիա Պատրիարք Օրմանեանին, զայն հասցնելով մինչեւ 21-րդ դարու սկիզբը:

«Հայոց Եկեղեցին»

Մաղաքիա Արքեպիսկոպոս Օրմանեան Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռին վրայ մնաց 12 տարիներ պատուով եւ արդիւնքով: Իր այդ բարձր եւ փշոտ պաշտօնէն ետք ան ձեռնարկեց գրական լուրջ եւ հեղինակաւոր աշխատանքի: 1910-ին ֆրանսերէն լեզուով հրատարակեց իր ծաւալուն երկը՝ Հայոց Եկեղեցին, գոր շուտով թարգմանեց հայերէնի: Այդ երկը հիմնապէս գրեց օտարներուն համար որպէս «իր առաջին ձեռնարկներէն մին եւ իր հնօրեայ բաղձանքին գործադրութիւնը»:

Վերադարձ Մայր Եկեղեցի

Օրմանեանի նպատակն էր «օտարներու միտքը լուսաբանել Հայաստանեայց Ուղղափառ Եկեղեցոյ նկատմամբ», եւ իրաւամբ իր այդ գործով, որ յետագային ունեցաւ բազում հրատարակութիւններ ու թարգմանութիւններ, Հայաստանեայց Եկեղեցին օտար հասարակութեան եւ հայ մտաւորական դասուն կը ներկայացնէր 45 խտացեալ գլուխներով, իր էութեան եւ պարզութեան մէջ, իր պատմական եւ վաւերական բնոյթով:

Հայոց Եկեղեցին ուր մասերու բաժնուած է անհաւասար գլուխներով, ուր կը պարզաբանուին Հայ Եկեղեցոյ երկարաձիգ պատմութիւնը գիտական հիմունքով, սկիզբէն մինչեւ 19-րդ դար, անոր վարդապետութիւնը, բարեկարգութիւնը, ծէսը, գրականութիւնը, եւ ներկայ կացութիւնը: Այս բոլորը Օրմանեան խորաթափանց հմտութեամբ եւ պատմական վաւերականութեամբ համադրած է ինքնատիպ ոճով, սուր տրամաբանութեամբ եւ հեղինակութեամբ: Ֆրանսերէնի հրատարակութեան առիթով «Եւրոպական մամուլին հեղինակաւոր քննադատները նպաստաւոր ընդունելութիւն» յայտնած են, խոստովանելով, որ «ցարդ գրեթէ անձանօք մնացած նիւթի մը վրայ բաւարար տեղեկութիւն» ստացած են: Անոնք զայն նկատեցին «իբր Հայ Եկեղեցոյ պատմութեան եւ սկզբունքներուն ճիշդ եւ գրեթէ կատարեալ ամփոփումը», որ միանգամայն կը լրացնէր «Արեւելքի խնդիրներով շահագրգռուող արեւմուտցիներուն զգացած մեծ պակասը», որովհետեւ «ան կը բացատրէ Արեւելեան քրիստոնէութեան իսկութիւնն ու արտայայտութիւնները»: Իր այս գիրքով Օրմանեանի տեսութիւնները կշիռը ունեցած են ու մնայուն ուղղութիւն տուած՝ յետագայ սերունդներուն, յատկապէս հայ հոգեւորականութեան եւ օտար յարանուանութեանց:

Հարկ է այստեղ աւելցնել, թէ Լոնտոնի մէջ Դերենիկ Եպիսկոպոս Փոլատեանի կողմէ հրատարակուած 1952 թուականի անգլերէն տպագրութիւնը ամենէն վաւերագրականն է, որ ունի յաւելեալ 20-րդ գլուխ մը, ուր սրբազանը ամփոփած է 20-րդ դարու Հայ Եկեղեցոյ ժամանակագրութիւնը, որ ինքնին այժմեական դարձուցած է Օրմանեանի գործը յաշտ օտարներուն: Նորագոյն անգլերէն հրատարակութիւններ անցնող քսանամեակի ընթացքին անփոյթ եւ անթոյլատրելի կերպով չեն կարողացած տոյն լաւագոյն անգլերէն բնագիրը եւ յումպլետս եւ հապճեպ կերպով կրկնած են նախնազոյն 1912 թուի ժամանակավրէպ բնագիրը դուրս ձգելով այդ 20-րդ գլուխը, վերջինը 2016 թուին Երեւանի մէջ «Անկիւնաքար» կոչուած հրատարակչութեան կողմէ, այլապէս գեղատիպ եւ պատկերազարդ, որուն յատուկ քննադատական մը գրելու հարկը տեսանք վերջերս:

Առաքելական ծագումը

Օրինակ մը միայն յայտնի կը դարձնէ Օրմանեանի աննահանջ գնացքը, երբ ան կը բանայ գիրքը Հայ Եկեղեցոյ առաքելական ծագման վերաբերեալ: Ան նախ կու տայ պատմական եւ աւանդական տուեալները, ու կը հերքէ այլոց կարծիքը, որոնք ձգնած են մերժել այդ կարեւոր հանգամանքը: Իր փաստարկութիւնը կու գայ յիշեցնել հակառակ կողմին, թէ «հարկ կը սեպենք դիտել տալ, թէ աւելի զօրաւոր չեն ուրիշ եկեղեցիներուն առաքելականութեան աւանդութիւններն ալ, եւ նոյնիսկ Պետրոս Առաքելայի Հռոմ երթալուն պատմութիւնը, կամ Յովհաննէս Առաքելայի Եփեսոս գտնուած ըլլալը, քննադատներէ իբր անվիճելի ստուգութիւն չեն նկատուիր»:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՉԵՔԻՃԵԱՆ Կ'ԱՐԺԱՆԱՆԱՅ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ» ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԿՈՉՈՒՄԻՆ

Հայաստանը աշխարհին ներկայացնելու ազգանուէր գործին մէջ դրսեւորած անմնացորդ նուիրումին, մշակոյթի բնագաւառին մէջ ներդրած անձնական մեծ աւանդին, ինչպէս նաև հայ ժողովուրդին մատուցած բացառիկ ծառայութիւններուն համար, Հանրապետութեան Նախագահ Սերժ Սարգսեան, վաստակաւոր ղեկավար «տիրիժոր» Յովհաննէս Չեքիճեանին շնորհած է «Հայաստանի ազգային հերոս» բարձրագոյն կոչում՝ անոր յանձնելով Հայրենիքի շքանշան:

Խմբավար, դիրիժոր, Հայաստանի արուեստի վաստակաւոր գործիչ, ժողովրդական արտիստ Յովհաննէս Չեքիճեան ծնած է 1928 ղեկտեմբեր 23-ին:

Աւարտել է ետք Ստամպուլի երաժշտանոցի դասընթացները, 1951ին, Չեքիճեան կը սկսի ղեկավարել տեղւոյն հայկական եկեղեցիի «Դուրեան» և բարեգործական հաստատութիւններու երգչախումբերը: Ան կը ղեկավարէ նաև Ստամպուլի սիմֆոնիկ նուագախումբը, իսկ 1957-էն ի վեր՝ ստեղծած է իր «Չեքիճեան» երգչախումբը: 1961էն ի վեր՝ Հայաստանի օփերային թատրոնի երաժշտական ղեկավարն ու պետական երգչախմբի գլխաւոր դիրիժորն է:

Չեքիճեան 1961ին Հայաստան ներգաղթելով մշակուած է Հայաստանի պետական երգչախումբի գեղարուեստական ղեկավար և գլխաւոր «դիրիժոր»:

«Արաս» Հրատարակչատունէն Լոյս Տեսաւ Ռ. Հատտէճեանի «Դուն Աղա, Ես Աղա, Մեր Ալիւրը Ռ՝վ Աղայ» Հատորը

«Հաճոյքով կը հաղորդենք, որ «Արաս» հրատարակչատունը, իր վերջին շրջաններու հարուստ հրատարակութեան շարքին մէջ տեղ տուած է նաև մեր խմբագրապետ Ռոպէր Հատտէճեանին, որմէ անցեալ շաբաթ հրատարակ հանուեցաւ «Դուն Աղա, Ես Աղա, Մեր Ալիւրը Ռ՝վ Աղայ» գրքոյկը: Ինչպէս գիրքին անունը պիտի յիշեցնէ, այս գրքոյկին մէջ տեղ գտած են Ռ. Հատտէճեանի «Հայկական Առածներու Ներշնչումով» գիրքէն բաժիններ, որոնք նախապէս հրատարակուած են «Մարմարա»ի «Յուշատետր» սիւնակին մէջ, ապա գիրքի վերածուած են. գիրքի վերածուած են նաև Գարեգին Ա. երջանկայիշատակ հայրապետի փափաքով նախ Պէրոյի, ապա Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի մէջ», կը գրէ Պոլսոյ «Մարմարա» օրաթերթը:

Հատտէճեանի այն գիրքը իր ամբողջական վիճակով Պոլսոյ մէջ երկու տպագրութիւն ունեցած է եւ արդէն սպառած: Իսկ «Արաս»ի հրատարակութիւնը Հատտէճեանի գիրքին մէկ մասն է միայն: Հրատարակիչները ընտրած են մասնաւորաբար պատանիներու համար հասկնալի կտորներ: Բոլոր առածներուն խորագիրները թելադրական են: «Դուրսը քահանայ, ներսը սատանայ», «Գնա մեծիր, եկուր սիրեմ», «Համբերէ, որ համ բերէ», «Կատուին խաղը մուկին մահն է», «Եթէ չունիս փող, մտիր հող», եւ այսպիսի առածներ, որոնք մեկնաբանուած ու խորհրդածութիւններու նիւթ դարձած են հեղինակին կողմէ: Գիրքը նկարազարդուած է ծաղրանկարիչ Սարգիս Փաչաճրի կողմէ, իսկ կողքը Արէտ Կրճրի:

ՄԻԱՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՊՄԻՏԱՔԱՐԸ ՄԱՔՈՒՐ Է

ԵՐԵՒԱՆ, «Միութիւնը Արմէնիա».- Վանակատ (օպսիտիան, ոպսիդաքար) կարելի է գտնել Մեքսիքայի, Իտալիոյ, Ճափոնի եւ Միացեալ Նահանգներու հրաբխային վայրերու ժայռային գոյա-ցոյթիւններու մէջ, սակայն ամենամաքուր տեսակի «հայրենիք»ը Հայաստանն է:

Հայկական օպսիտաքարը գերած է ֆրանսացի ոսկերիչ Տիէրի Վանտոմը, երբ ան քանի մը տարի առաջ այցելած է Հայաստան: Խորհրդաւոր այդ քարէն ոգեշնչուելով, Վանտոմ աւելի ուշ վանակատէն ոսկերչական իրերու հաւաքածոյ մը պատրաստեց եւ զայն անուանեց «Արմէնի», գրուած է Մոսկուայի եւ Ազգերու մշակոյթի հայկական թանգարանի կայքէջին վրայ:

Քանի մը տարի առաջ ալ հայկական օպսիտաքարի մասին յօդուած մը լոյս տեսաւ «Նիւ Եորք Թայմզ» թերթին մէջ: Օպսիտաքարի ամենամաքուր տեսակը կը գտնուի Հայաստանի մէջ, իսկ միւս տարածքաշրջաններէն ներս անոնց տեսակները յաճախ թերութիւններ կ'ունենան եւ պիտանի չեն քարերու շուկային համար, գրուած է յօդուածին մէջ:

«Նիւ Եորք Թայմզ» կը գրէ, թէ հակառակ քարին մասին գոյութիւն ունեցող աւանդազրոյցի մը, հայկական օպսիտաքարի չենք հանդիպիր Արարատ լեռան լանջերուն եւ կապոյտ օպսիտաքարի գտնուելու վայրին մասին տակաւին ո՛չ մէկը գիտէ: Հայաստանի մէջ ոպսիտաքարի հանքավայրերը Մեւանայ լիճի մերձակայքը հրաբխային սարերու շրջակայքին մէջ են, հանքավայրեր կան նաև Գուրանասար, Արտենի, Սպիտակասար հրաբխային կոներու զագաթներու վրայ:

Կը նշուի նաև, որ օպսիտաքարի վերամշակման ու վաճառքի հնագոյն կեդրոններու հետքեր յայտնաբերուած են նաև Վանայ լիճի ափին:

«Հայերը կ'աստուածացնեն օպսիտաքարը. այս քարատեսակը ամեն տեղ կը գտնուի՝ բազմաթիւ խանութներու եւ կրպակներու մէջ. ապարանջաններու, կախազարդերու ձեւով կը փայլի այնպէս, կարծես թէ սեւ աղամանդ է», դիտել կը տրուի յօդուածին մէջ:

Յօդուածի հեղինակը կ'ընդգծէ որ օպսիտաքարը Հայաստանի մէջ ամենայայտնի ու ամենէն յարգի քարն է: Ըստ հայերուն՝ քարը մոգական յատկութիւններ ունի: Չար ուժերէն ու հիւանդութիւններէն տունն ու երախաները պաշտպանելու համար դարեր առաջ մարդիկ տան շուրջ ոպսիտաքար կը շարէին: Նոյնպէս, ալիւրն ու հացը կը պահպանէին մանր օպսիտաքարեր շարելով անոնց շուրջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐԿԱՆԱԿԱՆ ՄԵՂՐԸ

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՅԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՇՈՒԿԱՆԵՐՈՒ ՄԷՁ

Հայաստանի տարածքին օրկանական գիղատնտեսութեամբ կը զբաղին 86 արտադրողներ:

Հայաստանի գիղատնտեսութեան նախարարի տեղակալ Արմէն Յարութիւնեանը յայտնեց, որ արտադրողներուն թիւը կարելի եղած է կրկնապատկել Եւրոմիութեան եւ Աւստրիոյ զարգացման գործակալութեան ֆինանսաւորումով իրականացուող օրկանական գիղատնտեսութեան զարգացման ուղղուած ծրագիրին շնորհիւ:

«Բաւականին հետաքրքրութիւն կայ հայկական օրկանական ապրանքներու նկատմամբ, բայց արտահանման կազմակերպման հիմնական հարցը կապուած է արտադրական ծաւալներու ապահովման հետ», յայտնեց փոխնախարարը՝ աւելցնելով, որ կենդանական ծագման օրկանական ապրանքներէն Հայաստան այսօր կ'արտածէ մեղր եւ խեցգետին: Մեղրի արտածման աշխարհագրութիւնը լայն է՝ Եւրասիական միացեալ շուկայ, գլխաւորաբար՝ Ռուսիա, Չինաստան, Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններ եւ Եւրոպական Միութեան երկիրներ: